

Тақриз

ба диссертатсияи Шукурзода Хуршеди Абдумумин дар мавзуи “Ташаккули фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ мавриди омӯзиши назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD, доктор аз рӯйи ихтисоси 6D010200 - Педагогика ва методикаи таълими ибтидоӣ

Диссертант Шукурзода Хуршеди Абдумумин дар мавзуи “Ташаккули фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ мавриди омӯзиши назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ” яке аз мавзӯҳои муҳим буда, барои таълими Назария ва практикуми ҳалли масъалаҳои математикии матнӣ дар факултетҳои омӯзгорӣ ҳамчун фаннӣ асосӣ ҳисоб меёбад. Аҳамияти таълими фанни мазкур, пеш аз ҳама, дар он аст, ки барои ҳаёти ҳамаҷузъи муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ дар омӯхтани дигар фанҳои таълимӣ ва рушду инкишофи ин соҳа мусоидат менамояд.

Бояд гуфт, ки омӯзиши фанни мазкур дар донишҷӯён малакаю маҳорати фикрронӣ ва фаъолиятҳои гуногуни бошууронаро бедор месозад. Таълими фанни мазкур дар донишҷӯён фаъолиятҳои мақсаднокӣ, устуворӣ, эҷодкорӣ, мустақилӣ, меҳнатдӯстӣ ва тафаккурро ташаккул медиҳад.

Аз ин лиҳоз, рисолаи пешниҳодгардида ба масъалаи ташаккули фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ мавриди омӯзиши назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ дар раванди таълими математика баҳшида шудааст.

Мақсади таҳқиқот аз ошкоркунии имкониятҳо, асосноккунии назариявӣ ва амалан санҷидани шароитҳои ташкили фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ мавриди таълими фанни Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ иборат мебошад.

Объекти таҳқиқотро раванди таълимӣ-тарбиявии таҳсилот оид ба омодагории муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ ташкил намудааст.

Предмети таҳқиқотро роҳу усулҳои ташаккули фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ мавриди таълими фанни Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ фаро гирифтааст.

Фарзияи таҳқиқотро ташаккули фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ буда, барои омӯзиши Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Диссертант қайд мекунад, ки фаъолияти таълимии таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ вақте самаранок мегардад, агар моҳият, сохтори фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии онҳо дар донишгоҳҳо ва қоллечҳои омӯзгорӣ дақиқ карда шавад; инчунин имкониятҳои мавҷудани ҷалби донишҷӯёни факултети педагогика ба фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотӣ мавриди омӯзиши «Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ» муайян карда шуда, коркарди методии онҳо ба таври зарурӣ ба роҳ монда шавад; истифодаи таҷрибаи ҳосилшударо оид ба фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотӣ дар ҳалли масъалаҳои матнии душвор амалӣ карда шавад; самаранокии коркарди методӣ тавассути озмоншо санчида шаванд.

Навгони илмӣ таҳқиқот дар он аст, ки моҳият ва мазмуни омодагии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ ба фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотӣ ҳамчун сифати ҳамгирои шахсият, ки муаллимони ояндаро майли ворид шудан ба муҳити фаъолияти таҳқиқотӣ доранд, инчунин таҷрибаи иҷрои фаъолияти таҳқиқотиро дар ҳолатҳои стандартӣ ва проблемавӣ муайян мекунанд, ошкор гардид; муқаррар ва илман имкониятҳои бомуваффақияти ташаккули фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ мавриди омӯзиши Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ асоснок карда шуд; меъёрҳо, дараҷаҳои омодагии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ ба фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотӣ: мароқнокӣ, маърифатӣ, фаъолиятнокӣ; инъикоскунанда, роҳу воситаҳои истифодаи таҷрибаи фаъолияти

таълимӣ-таҳқиқотӣ дар беҳдошти омодагии касбӣ-методӣ, навишти корҳои курсӣ ва рисолаҳои хатм коркард карда шудааст.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот боиси он гардид, ки натиҷаи он ҳиссаи муайяне ба назария ва методикаи таълиму тарбия ворид шуд. Дар қор мафҳуми омодагии муаллимон ба фаъолияти таҳқиқотӣ ҳамчун системаи ҳамгирои омӯзиши фанҳо, инчунин Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ барои ҷалби муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ ба фаъолияти таҳқиқотӣ пешкаш гардид. Дарача ва меъёрҳои ташаккул-ёбии омодагии муаллимони оянда мавриди омӯзиши Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ муайян шуд. Натиҷаи таҳқиқот метавонад асоси назариявии коркарди ояндаи ин масъалагузорӣ гардад.

Аҳамияти амалии таҳқиқот боиси муайянкунии барномаи қорӣ ва васоити таълимии Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ гардид. Инчунин, ҳулосаҳо, андешаҳо, ки боиси беҳдошти раванди таълиму тарбия дар донишгоҳҳои омӯзгорӣ мусоидаткунанда аст, барои мутахассиси ояндаи синфҳои ибтидоӣ ҳаматарафа хизмат карда метавонад.

Маводи рисолаҳо метавонад дар бораи беҳдошти системаи тақмили ихтисоси кадрҳои педагогӣ истифода кард. Бинобар ин, натиҷаҳои бадастомада ва ҳулосаҳои пешниҳодшударо барои иҷрои таҳқиқоти илмӣ дар асоси таҳлили сарчашмаҳои мавҷуда, ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқоти олимони хориҷию ватанӣ оид ба фаъолияти таҳқиқотӣ ҳамчун сифатҳои ҳамгироии шахсият, ки системаи амалиётҳои омӯзгори оянда ба муҳити фаъолияти таҳқиқотӣ нигаронида шудааст, ки донишҳои методологӣ оид ба моҳият, раванд ва маҳсули фаъолияти таҳқиқотӣ, таҷрибаи иҷрои фаъолияти таҳқиқотиро дар ҳолатҳои стандартӣ, масъалагузорӣ, қобилияти майлқунӣ, масъулиятнокӣ оид ба натиҷаи фаъолияти таҳқиқотиро ифода менамояд, тасаввур менамояд, ки мазмуни таҳсилот ҳангоми усулҳои масъалаҳалқунӣ шаклҳои ташкили раванди таълимо дарбар мегирад, мавриди истифодабарӣ қарор дода шудааст.

Рисола аз сарсухан, ду боб, панч банд, хулоса, феҳристи адабиёти истифодашуда ва замимаҳо иборат аст. Матни диссертатсия 152 саҳифаи чопи компютери ро фаро мегирад. Феҳристи адабиёти истифодашуда аз 171 номгӯи сарчашмаҳои илмӣ ва илмӣ-методӣ иборат аст. Дар сарсухан муҳимияти мавзӯи таҳқиқотӣ, дараҷаи коркарди масъалаҳои таҳқиқот, мақсади таҳқиқот, объекти таҳқиқот, предмети таҳқиқот, фарзияи таҳқиқот, асосҳои методологию методҳои таҳқиқот, мантику сохтор ва мазмуни қори таҳқиқоти гузаронидани озмоиши педагогӣ, марҳилаҳои таҳқиқот, навгониҳои илмӣ таҳқиқот, аҳамияти назариявӣ таҳқиқот, аҳамияти амалии таҳқиқот, амалисозӣ ва паҳнкунии натиҷаҳои таҳқиқот инъикос ёфтааст.

Боби аввал аз ду банд иборат буда, дар он шарҳи мафҳумҳои асосии муҳими баландбардории самараноки тайёрии касбии омӯзгорони оянда робитаи зич ва мустақами қорҳои таълимӣ ва илмӣ-таҳқиқотии донишҷӯён ба чараёни таълим мебошад. Аз ин ҳуди чараёни таълим ҳам бурд мекунад: дониши донишҷӯён амик гашта, тайёрии касбӣ-методии онҳо ба фаъолияти эҷодқоронаи омӯзгорӣ такмил меёбад, равияи касбии ҳуди қори таҳқиқотӣ афзуда, наздикшавии беш аз беш он ба объекти асосии таҳқиқот-мактаб ва чараёнҳои дар он ба амалоянда ба даст оварда мешавад.

Муҳтавои боби дуҷумро таҳлил ва баррасии масоили ташкили раванди таълим мавриди таҳлили таҳқиқотҳои номбурда имконият медиҳад, ки тамоили технологияи касбӣ-нигаронидаи таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҳамчун системаи психологӣ, умуми-педагогӣ, дидактикию методии робитаи байни омӯзгор ва донишҷӯ бо назардошти хусусиятҳо ва майлу рағбатҳои, ба амалисозии мазмун, методҳо, шаклҳо ва воситаҳои таълим дар мувофиқа ба ҳадафҳои таҳсилот, ки сифатҳои муҳими мутахассиси оянда мусоидат менамояд, равона гардидааст.

Дар таҳлил натиҷаҳои озмоиши педагогӣ муайян карда шудааст, ки мақсади ошқор сохтани бозғимодии истифодаи коркарди методикаи

таълим доир ба пахнкуни ва санчиши самараноки омодагии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ ба фаъолияти таҳқиқотӣ мавриди омӯзиши ҳамгироии Назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ машғулиятҳо ба роҳ монда шудааст. Мувофиқи мушоҳидаи онҳо ташаккули фаъолияти таҳқиқотӣ дар ҳамаи марҳилаҳои таълим бояд ба роҳ монда шудааст.

Дар хулоса, натиҷагирӣ ва нағмонҳои қор ҷамъбаст қарда шудаанд.

Ҳамин тавр, диссертатсияи илмии Шуқурзода Хуршеди Абдумумин дар мавзӯи “Ташаккули фаъолияти таълимӣ-таҳқиқотии муаллимони ояндаи синфҳои ибтидоӣ мавриди омӯзиши назария ва амалияи ҳалли масъалаҳои матнӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD, доктор аз барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа PhD аз рӯи ихтисоси 6D010200 - педагогика ва методикаи таълими ибтидоӣ қори илмӣ-таҳқиқотии анҷомёфта буда, масъалаи мубрами рӯзро таҷассум менамояд. Рисола дорои аҳамияти илмӣ-амалӣ буда, ба меъёрҳои муайянқардаи ҚОА-и Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ аст. Бинобар ин, диссертант Шуқурзода Хуршеди Абдумумин барои сазовор гаштан ба дараҷаи доктори фалсафа-PhD, аз рӯи ихтисоси 6D010200 – Педагогика ва методикаи таълими ибтидоӣ арзанда мебошад.

Номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти
кафедраи методикаи таълими математикаи
ДДОТ ба номи Садриддин Айни:

М. Маҳкамов

mahkamov_m51@mail.ru

734003, Ҷ.Т. ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121

ДДОТ ба номи Садриддин Айни. Тел: +992-935-851-055

Имзои М. Маҳкамовро тасдиқ мекунам.
Сардори раёсати кадрҳо ва қорҳои
маҳсуси ДДОТ ба номи Садриддин Айни:

А. Мустафозода